

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธของหมู่บ้านจักสาน กรณีศึกษา กลุ่มจักสาน อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี และเปรียบเทียบผลการทดลองการฝึกอบรมด้วยโปรแกรมการกระทำสาเหตุระหว่างกลุ่มทดลองตามความเชื่อตามหลักจริยธรรมเชิงพุทธและลักษณะทางชีวสังคมและจิตลักษณะเดิมและลักษณะของสถานการณ์เดิม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามก่อนและหลังการทดลอง สามารถแสดงผลการวิจัยได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คะแนนของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความเชื่อในหลักจริยธรรมและการวัดจิตลักษณะเดิม

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ผลประเมินภาพรวมโครงการฝึกอบรม

ส่วนที่ 1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการทดลองใช้โปรแกรมการกระทำสาเหตุชุดกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธ กรณีศึกษา กลุ่มจักสาน อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จากกลุ่มตัวอย่าง 40 คนและนำมาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

4.1 ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธหมู่บ้านจักสาน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คนประกอบด้วยเป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 12.50 เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 87.50 ด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษานี้ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 60-69 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 50-59 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 อันดับที่ 3 คือกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 40-49 ปี จำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 17.50 อันดับที่ 4 คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วง อายุ 30-39 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 สถานภาพการสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษานี้ส่วนใหญ่แต่งงานอยู่ด้วยกัน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 อันดับที่ 3 คือกลุ่มตัวอย่างที่แต่งงานแยกกันอยู่ จำนวน 5 คนคิดเป็นร้อยละ

12.50 อันดับที่ 4 คือ กลุ่มตัวอย่างที่หย่า จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 ด้านการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา 6 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับประถมศึกษา 6 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับมัธยมศึกษา 3 จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 5.00 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับมัธยมศึกษา 6 จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 5.00 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับปริญญาตรี จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 5.00 และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ 2.50 ด้านอาชีพหลัก พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพจักรสาน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวจำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 10.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 3 คนคิดเป็นร้อยละ 7.50 และกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 5.00 ด้านอาชีพรายได้เสริม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างชั่วคราว จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 72.50 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพทำสวน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเลี้ยงสัตว์จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 5.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเย็บปักทอผ้า จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 5.00 และกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพปลูกผัก จำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ 2.50 ด้านรายได้ต่อเดือนพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่มีรายได้สูงกว่า 5,000 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 1,001-2,000 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 2,001-3,000 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 3,001-4,000 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 4,001-5,000 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 1,000 จำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ 2.50 ด้านรายได้ต่อปีพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 50,000 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 30,001-40,000 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 4,001-5,000 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 จำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ 2.50 ซึ่งสามารถวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จากการตอบแบบสอบถามการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธหมู่บ้านจักสาน ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1

จำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยด้านเพศ

ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้าน เพศ	จำนวน (N)	ร้อยละ (P)
ชาย	5	12.50
หญิง	35	87.50
รวม	40	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธ หมู่บ้านจ๊กสาน เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 12.50 เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 87.50

ตารางที่ 4.2

จำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้านอายุ	จำนวน (N)	ร้อยละ (P)
30-39	5	12.50
40-49	7	17.50
50-59	11	27.50
60-69	14	35.00
รวม	40	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธ หมู่บ้านจ๊กสาน ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่มด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 60-69 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 50-59 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 อันดับที่ 3 คือกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุ 40-49 ปี จำนวน 7 คนคิดเป็นร้อยละ 17.50 อันดับที่ 4 คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีช่วง อายุ 30-39 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50

ตารางที่ 4.3

จำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยด้านสถานภาพการสมรส

ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพการสมรส	(N)	(P)
โสด	11	27.50
แต่งงานอยู่ด้วยกัน	21	52.50
แต่งงานแยกกันอยู่	5	12.50
หย่า	2	5.00
รวม	40	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธ หมู่บ้านจักสาน ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่มสถานภาพการสมรส พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่แต่งงานอยู่ด้วยกัน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโสด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 อันดับที่ 3 คือ กลุ่มตัวอย่างที่แต่งงานแยกกันอยู่ จำนวน 5 คนคิดเป็นร้อยละ 12.50 อันดับที่ 4 คือ กลุ่มตัวอย่างที่หย่า จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00

ตารางที่ 4.4

จำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยด้านการศึกษา

ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้านการศึกษา	จำนวน (N)	ร้อยละ (P)
ต่ำกว่าประถมศึกษา 6	23	57.50
ประถมศึกษา 6	10	25.00
มัธยมศึกษา 3	2	5.00
มัธยมศึกษา 6	2	5.00
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	1	2.50
ปริญญาตรี	2	5.00
รวม	40	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธหมู่บ้านจักษาน ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 6 กลุ่มด้านการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้นั้นส่วนใหญ่มีระดับต่ำกว่าประถมศึกษา 6 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 57.50 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับประถมศึกษา 6 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับมัธยมศึกษา 3 จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 5.00 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับมัธยมศึกษา 6 จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 5.00 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับปริญญาตรี จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 5.00 และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ 2.50

ตารางที่ 4.5

จำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพหลัก

ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างอาชีพหลัก	จำนวน (N)	ร้อยละ (P)
จักรสาน	21	52.50
รับจ้าง	3	7.50
ค้าขาย	10	25.00
ธุรกิจส่วนตัว	4	10.00
รับราชการ	2	5.00
รวม	40	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธหมู่บ้านจักสาน ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 5 กลุ่มด้านอาชีพหลัก พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพจักรสาน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวจำนวน 4 คนคิดเป็นร้อยละ 10.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 3 คนคิดเป็นร้อยละ 7.50 และกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 5.00

ตารางที่ 4.6

จำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพเสริมรายได้

ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างอาชีพเสริม รายได้	จำนวน (N)	ร้อยละ (P)
ทำสวน	6	15.00
เลี้ยงสัตว์	2	5.00
รับจ้างชั่วคราว	29	72.50
เย็บปักทอผ้า	2	5.00
ปลูกผัก	1	2.50
รวม	40	100

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธหมู่บ้านจักสาน ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 5 กลุ่มด้านอาชีพรายได้เสริม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างชั่วคราว จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 72.50 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพทำสวน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 รองลงมา กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเลี้ยงสัตว์จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 5.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเย็บปักทอผ้า จำนวน 2 คนคิดเป็นร้อยละ 5.00 และกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพปลูกผักจำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ 2.50

ตารางที่ 4.7

จำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านรายได้ต่อเดือน

ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้าน รายได้ต่อเดือน	จำนวน (N)	ร้อยละ (P)
ต่ำกว่า 1,000	1	2.50
1,001-2,000	8	20.00
2,001-3,000	8	20.00
3,001-4,000	8	20.00
4,001-5,000	5	12.50
สูงกว่า 5,000	10	25.00
รวม	40	100

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธหมู่บ้านจักษาน ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 6 กลุ่มด้านรายได้ต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่มีรายได้สูงกว่า 5,000 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 1,001-2,000 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 2,001-3,000 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 3,001-4,000 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 4,001-5,000 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 1,000 จำนวน 1 คนคิดเป็นร้อยละ 2.50

ตารางที่ 4.8

จำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามด้านรายได้ต่อปี

ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้าน รายได้ต่อปี	จำนวน (N)	ร้อยละ (P)
ต่ำกว่า 10,000	1	2.50
10,001-20,000	11	27.50
20,001-30,000	4	10.00
30,001-40,000	9	22.50
40,001-50,000	2	5.00
มากกว่า 50,000	13	32.50
รวม	40	100

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธหมู่บ้านจักษาน ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 6 กลุ่มด้านรายได้ต่อปี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 50,000 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 30,001-40,000 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 20,001-30,000 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ระหว่าง 4,001-5,000 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คะแนนของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความเชื่อในหลักจริยธรรมและการวัดจิตลักษณะเดิม

4.2 ผลการวิเคราะห์คะแนนของกลุ่มตัวอย่าง

จากสมมติฐานที่ว่า สมาชิกกลุ่มจักสาน หลังการเข้าร่วมกิจกรรมที่ได้รับการฝึกโปรแกรมการกระทำสาเหตุ ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมมีการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธมากขึ้นกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งสามารถวิเคราะห์คะแนนของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการฝึกโปรแกรมการกระทำสาเหตุ จากการตอบแบบสอบถาม ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.9

ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามความเชื่อตามหลักธรรมอิทธิบาท 4

ความเชื่อตามอิทธิบาท 4	จำนวน (N)	$\bar{X}$	S.D	t - test	df	Sig.
กลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	40	2.82	.675	-3.606	39	.001
กลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมกิจกรรม	40	3.32	.526			

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผลการทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อความเชื่อตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 ด้านมีใจรัก ด้านความพากเพียรทำ ด้านเอาจิตฝึกฝน และด้านใช้ปัญญาสอบสวน ของกลุ่มจักสาน หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.82$) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 3.32$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.10

ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามความเชื่อตามหลักธรรมพละ 5

ความเชื่อตามหลักธรรมพละ 5	จำนวน (N)	$\bar{X}$	S.D	t - test	df	Sig.
กลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	40	2.72	.679	-5.894	39	.000
กลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมกิจกรรม	40	3.50	.599			

จากตาราง 4.10 พบว่า ผลการทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อความเชื่อตามหลักธรรมพละ 5 ด้านความเชื่อในคุณความดี ด้านความเพียรพยายาม ด้านมีจิตใจจดจ่อตั้งมั่น ด้านการสำรวมจิตเป็นหนึ่งเดียว และด้านความรู้เห็นแจ้งตามสภาพที่เป็นจริงของกลุ่มจักสาน หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.50$) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม($\bar{X} = 2.72$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.11

ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามความเชื่อตามหลักธรรมทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ 4

ความเชื่อตามหลักธรรมทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ 4	จำนวน (N)	$\bar{x}$	S.D	t - test	df	Sig.
กลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	40	2.85	.736	-2.403	39	.021
กลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมกิจกรรม	40	3.20	.608			

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผลการทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อความเชื่อตามหลักธรรมทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ 4 ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการรักษาทรัพย์ ด้านการเลือกคบคนดีเป็นมิตร และด้านการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงของกลุ่มจักสาน หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.20$) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม($\bar{x} = 2.85$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.12

ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามความเชื่อตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4

ความเชื่อตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4	จำนวน (N)	$\bar{x}$	S.D	t - test	df	Sig.
กลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	40	2.92	.730	-1.388	39	.173
กลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมกิจกรรม	40	3.12	.607			

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผลการทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อความเชื่อตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ด้านการให้การเสียสละ ด้านการพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ ด้านประพฤติประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น และด้านประพฤติตนให้เสมอตนเสมอปลายของกลุ่มจักสาน หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.12$) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 2.92$)

ตารางที่ 4.13

ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามความเชื่อตามหลักธรรมhiriโอตโปะ

ความเชื่อตามหลักธรรมhiriโอตโปะ	จำนวน (N)	$\bar{x}$	S.D	t - test	df	Sig.
กลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	40	3.30	.564	-1.000	39	.323
กลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมกิจกรรม	40	3.42	.594			

จากตาราง 4.13 พบว่า ผลการทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อความเชื่อตามหลักธรรมhiriโอตโปะ ด้านการมีความละเอียดรอบาป และ ด้านการมีความเกรงกลัวในผลของบาป ของกลุ่มจักษณ หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 3.30) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x}$ = 3.42)

ตารางที่ 4.14

ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามความเชื่อตามหลักธรรมพรหมวิหาร 4

ความเชื่อตามหลักธรรมพรหมวิหาร 4	จำนวน (N)	$\bar{x}$	S.D	t - test	df	Sig.
กลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	40	2.82	.675	-1.213	39	.232
กลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมกิจกรรม	40	3.02	.660			

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ผลการทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อความเชื่อตามหลักธรรมพรหมวิหาร 4 ด้านความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข ด้านความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ด้านความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี และด้านการรู้จักวางเฉยของกลุ่มจักสาน หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 3.02) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x}$ = 2.82)

ตารางที่ 4.15

ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามจิตลักษณะเดิม ด้านลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน

ด้านลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน	จำนวน (N)	$\bar{X}$	S.D	t - test	df	Sig.
กลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	40	2.95	.639	-1.030	39	.309
กลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมกิจกรรม	40	3.10	.591			

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผลการทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อจิตลักษณะเดิม ด้านลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนของกลุ่มจักสาน หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.10$) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 2.95$)

ตารางที่ 4.16

ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามจิตลักษณะเดิม ด้านความเชื่ออำนาจในตน

ด้านความเชื่ออำนาจในตน	จำนวน (N)	$\bar{X}$	S.D	t - test	df	Sig.
กลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	40	3.22	.480	-1.639	39	.109
กลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมกิจกรรม	40	3.40	.591			

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ผลการทดสอบด้วยแบบสอบถามหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อจิตลักษณะเดิม ด้านความเชื่ออำนาจในตนของกลุ่มจักสาน หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.40$) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 3.22$)

ตารางที่ 4.17

ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามจิตลักษณะเดิม ด้านสุขภาพจิต

ด้านสุขภาพจิต	จำนวน (N)	$\bar{x}$	S.D	t - test	df	Sig.
กลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	40	3.38	.667	-.488	39	.628
กลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมกิจกรรม	40	3.45	.639			

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผลการทดสอบด้วยแบบสอบถามหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อจิตลักษณะเดิม ด้านสุขภาพจิตของกลุ่มจักสานหลังเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.45$) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 3.38$)

ตารางที่ 4.18

ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามจิตลักษณะเดิม ด้านความเชื่อทางพุทธศาสนา

ความเชื่อทางพุทธ	จำนวน (N)	$\bar{X}$	S.D	t - test	df	Sig.
กลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	40	2.72	.716	-3.318	39	.002
กลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมกิจกรรม	40	3.20	.687			

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ผลการทดสอบด้วยแบบสอบถามหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อจิตลักษณะเดิม ด้านความเชื่อทางพุทธศาสนาของกลุ่มจักสาน หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.20$) สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 2.72$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปโดยภาพรวม ผลการทดสอบการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธของหมู่บ้านจักสาน พบว่า การพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธด้านความเชื่อตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ด้านการให้การเสียสละ ด้านการพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ ด้านประพฤติประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น และด้านประพฤติตนให้สมอบตณสมอบปลายของกลุ่มจักสาน หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.12$) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 2.92$) ด้านความเชื่อตามหลักธรรมหิริโอตตัปปะ ด้านการมีความละอายต่อบาป และ ด้านการมีความเกรงกลัวในผลของบาป ของกลุ่มจักสาน หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.30$) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 3.42$) และด้านความเชื่อตามหลักธรรมพรหมวิหาร 4 ด้านความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข ด้านความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ด้านความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี และด้านการรู้จักวางเฉยของกลุ่มจักสาน หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.02$) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 2.82$) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างเห็นได้ชัด แต่ไม่มีความแตกต่างตามนัยสำคัญที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาจริยธรรมของกลุ่มจักสานผู้ที่เคยประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา จะมีความเชื่อและปฏิบัติอยู่สม่ำเสมอทำให้การรับรู้องค์ธรรมไม่แตกต่างกัน

นอกจากนั้น ยังมีความเชื่อปัจจัยส่วนบุคคลจิตลักษณะเดิม ด้านลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตนของกลุ่มจักสาน หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.10$) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 2.95$) ด้านความเชื่ออำนาจในตนของกลุ่มจักสาน หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.40$) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 3.22$) และด้านสุขภาพจิตของกลุ่มจักสานหลังเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.45$) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 3.38$) ซึ่งจะเห็นได้

ว่าการพัฒนาจริยธรรมลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตนและด้านสุขภาพจิต ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มจักสาน โดยพื้นฐานของสภาพวิถีชีวิตเป็นผู้มีลักษณะมุ่งมั่นและมีความเชื่อในหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ทำให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมขึ้นภายใน รวมทั้งร่างกายและจิตใจมีสุขภาพจิตมั่นคงรับสภาพสภาวะอื่นๆ ที่มากระทบได้ ดังนั้น พฤติกรรมการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนผลการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธของหมู่บ้านจักสานจากตารางที่ 4.9 พบว่า ผลการทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีผลต่อความเชื่อตามหลักธรรมอิทธิบาท 4 ด้านมีใจรัก ด้านความพากเพียรทำ ด้านเอาจิตฝักใฝ่ และด้านใช้ปัญญาสอบสวน ของกลุ่มจักสาน หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 2.82$) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 3.32$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความเชื่อตามหลักธรรมพละ 5 ด้านความเชื่อในคุณความดี ด้านความเพียรพยายาม ด้านมีจิตใจจดจ่อตั้งมั่น ด้านการสำรวมจิตเป็นหนึ่งเดียว และด้านความรู้เห็นแจ้งตามสภาพที่เป็นจริงของกลุ่มจักสาน หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.50$) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 2.72$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านความเชื่อตามหลักธรรมทิวฐัมมิกัตถประโยชน์ 4 ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการรักษาทรัพย์ ด้านการเลือกคบคนดีเป็นมิตร และด้านการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงของกลุ่มจักสาน หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.20$) สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 2.85$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยส่วนบุคคลตามจิตลักษณะเดิม ด้านความเชื่อทางพุทธศาสนาของกลุ่มจักสาน หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.20$) สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 2.72$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธของกลุ่มจักสาน เป็นผู้มีความเพียรพยายามในการประสบความสำเร็จในหน้าที่อาชีพการงาน มีกำลังความเชื่อมั่นในการทำความดีเหล่านั้น และยิ่งไปกว่านั้นยังมองเห็นคุณประโยชน์สูงสุดของการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าอย่างสมดุล ด้วยอาศัยหลักความเชื่อเชิงจริยธรรมและคุณธรรมตามคำสอนทางพระพุทธศาสนา ดังนั้น การพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธของกลุ่มจักสานจึงมีความสอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ประเมินภาพรวมของโครงการการฝึกอบรมการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธ

ตารางที่ 4.19

ค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบสอบถามประเมินโครงการ ดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.19)

ประเมินโครงการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความคิดเห็น
1) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรมแล้วทำให้มีความรู้และเข้าใจในหลักธรรมอริยบท 4 มากขึ้น	4.35	0.58	มาก
2) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรมได้นำความรู้และเข้าใจในหลักธรรมอริยบท 4 มาใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานจักสาน	4.25	0.44	มาก
3) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรมแล้วทำให้มีความรู้และเข้าใจในหลักธรรมพละ 5 มากขึ้น	4.30	0.52	มาก
4) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรมได้นำความรู้และเข้าใจในหลักธรรมพละ 5 มาใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานจักสาน	4.20	0.56	มาก
5) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรมแล้วทำให้มีความรู้และเข้าใจในหลักธรรมทศพิธราชธรรม 10 มากขึ้น	4.28	0.60	มาก
6) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรมได้นำความรู้และเข้าใจในหลักธรรมทศพิธราชธรรม 10 มาใช้ในชีวิตประจำวัน	4.20	0.52	มาก
7) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรมแล้วทำให้มีความรู้และเข้าใจในหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มากขึ้น	4.20	0.56	มาก
8) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรมได้นำความรู้และเข้าใจในหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในชีวิตประจำวัน	4.18	0.59	มาก
9) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรมแล้วทำให้มีความรู้และเข้าใจในหลักธรรมหิริ-โอตตัปปะมากขึ้น	4.28	0.51	มาก
10) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรมได้นำความรู้และเข้าใจในหลักธรรมหิริ-โอตตัปปะ มาใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานจักสาน	4.25	0.49	มาก
11) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรมแล้วทำให้มีความรู้และเข้าใจในหลักธรรมพรหมวิหาร 4 มากขึ้น	4.28	0.51	มาก
12) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรมได้นำความรู้และเข้าใจในหลักธรรมพรหมวิหาร 4 มาใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานจักสาน	4.33	0.53	มาก
ประเมินโครงการ ภาพรวม	51.08	6.40	มาก

จากตารางที่ 4.19 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถาม การประเมินโครงการระดับมากคือ 1) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรมแล้วทำให้มีความรู้และ เข้าใจ ในหลักธรรมอิทธิบาท 4 มากขึ้น 12) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรมได้นำความรู้และ เข้าใจ ในหลักธรรมพรหมวิหาร 4 มาใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานจักสาน 3) ภายหลัง การผ่านการฝึกอบรมแล้วทำให้มีความรู้และเข้าใจในหลักธรรมพละ 5 มากขึ้น 5) ภายหลังการ ผ่านการฝึกอบรมแล้วทำให้มีความรู้และเข้าใจในหลักธรรมทิวฐัมมิกัตถประโยชน์ 4 มากขึ้น 9) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรมแล้วทำให้มีความรู้และเข้าใจ ในหลักธรรมหิริ-โอตตัปปะมากขึ้น 11) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรมแล้วทำให้มีความรู้และ เข้าใจในหลักธรรมพรหมวิหาร 4 มากขึ้น 10) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรมได้นำความรู้และเข้าใจใน หลักธรรมหิริ-โอตตัปปะ มาใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานจักสาน 4) ภายหลังการผ่านการ ฝึกอบรมได้นำความรู้และเข้าใจในหลัก ธรรมพละ 5 มาใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงานจัก สาน 6) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรมได้นำความรู้และเข้าใจในหลักธรรมทิวฐัมมิกัตถ ประโยชน์ 4 มาใช้ในชีวิตประจำวัน และการทำงานจักสาน 7) ภายหลังการผ่านการฝึกอบรม แล้วทำให้มีความรู้และเข้าใจ ในหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มากขึ้น 8) ภายหลังการผ่านการ ฝึกอบรมได้นำความรู้และเข้าใจใน หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในชีวิตประจำวัน และการทำงานจักสาน ตามลำดับ สรุปภาพรวมโครงการฝึกอบรมการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธอยู่ใน ระดับมาก